

Николай Райнов

Зайовата къща
Чешка приказка

Зайо Байо и Кума Лиса били съседни. Къщите им в гората се издигали, току-речи, една до друга. Обаче Лисината къща била от лед, а Зайовата от кори и лико.

През зимата и двамата прекарвали добре, но ето че настъпила пролет. Лисината къща се стопила, а Зайовата си останала, както си била. Кума Лиса отишла при Зайо Байо и го помолила да я пусне да се сгрее. Заекът я пуснал, а тя го изпъдила:

– Аз съм Лисица царица – рекла. – В чиято къща вляза, тя става моя. Махни се оттук, че ще те разкъсам.

Зайчето се разплакало и тръгнало да дири защитник. Върви по пътя и плаче. Ето че го срещат кучета.

– Бау, бау, бау! Джав, джав, джав! – казват те. – Защо плачеш, Зайо Байо?

– Оставете ме, мили кучета – отвръща им зайчето. – Как да не плача? Имаш къщица от кори и лико, здраво съградена и хубаво изписана. И от студ ме пазеше, и от горещина. Кума Лиса пък имаше ледена къща. Стопи се нейната, дойде в моята, уж да се сгрее, взе, че ме изпъди да се скитам по света немил-недраг, без дом и без покрив.

– Не плачи, Зайо Байо! – казват кучетата. – Ние ще я прогоним.

– Не можете я прогони. Тя е проклета и много зла.

– Не, не. Ще видиш как ще я прогоним. Отишли при къщицата.

– Бау, бау, бау! Джав, джав, джав! Скоро; Лисо, вълн! Скоро вълн! А лисицата се обадила отвътре:

– Като изляза, па като се развъртя, на късове ще ви направя и по цялата гора ще ги разпръсна.

Кучетата се уплашили и избягали.

Зайчето тръгнало отново да търси закрилник. Върви по пътя и плаче. Ето насреща му Баба Меца. Спира се тя и го запитва:

– Защо плачеш, мило зайче?

– Остави се, Бабо Мецо! Как да не плача? Съградих си къщица от кори, изписах я отвътре и отвън, наредих я – да ти е драго да влезеш и да поседнеш. Зиме ме пазеше от студ, а лете – от горещина. Кума Лиса си имаше ледена къща. Нейната се стопи и тя дойде в моята, уж само да се сгрее. Настани се вътре, а мене изпъди – да се лутам по света немил-недраг, без дом и без покрив.

– Не плачи, Зайо Байо – казва му мечката. – Аз ще я изгоня.

– Не можеш я изгони, Бабо Мецо. Кучетата я гониха и не смогнаха да я прогонят. И ти не ще успееш.

– Не, не. Ще я изгоня. Отишли при Зайовата къща.

– Ръррррр! – изревала мечката. – Скоро, Лисо, вълн! Скоро вълн! А лисицата се обадила отвътре:

– Като изскоча, па като се развъртя, на късове ще ви направя и по цялата гора ще ги разпръсна. Скоро се махнете!

Мечката се уплашила и избягала.

Пак тръгнало зайчето да търси защитник. Върви по пътя и плаче ли, плаче. Среща го бикът – силен и буен. Спира се и го запитва:

– Защо плачеш, Зайко? Кажу на батя си?

– Батьо Биче, остави се! Как да не плача? Съградих си къщица – тъкмо като за мене. И хубава, и здрава. Зиме от студ ме пазеше, лете – от горещина. А Кума Лиса, моята съседка, имаше къща от лед. Запролету се. Лисината къща се стопи. Тя ми дойде на гости, уж само да се сгрее, че беше премръзнала. Влезе и не излезе вече, а мене изпъди да се скитам по света немил-недраг, без покрив и без дом.

– Да вървим тогава да я прогоним.

– Не ще можеш я прогони, батьо Биче. Кучетата отидоха, но не можах да я прогонят. След тях отиде мечката – и тя не можа. Ти ли ще можеш?

– Ще мога, разбира се. Аз от никого не се боя. Кой смее да ми излезе насреща?

– Не ще успееш, батьо Биче.

– Ще я изгоня, ти казвам. Ще видиш.

Отишли при къщата на Зайо Байо. Разревал се оня ми ти бик – цялата гора се разклатила. Всичко живо се изпокрило по дупки и хралупи.

– Скоро, Лисо, вълн! Скоро вълн! А Кума Лиса се обадила отвътре:

– Като изскоча, че като се развъртя, на късове ще ви направя и по цялата гора ще ви разпръсна.

Бикът се уплашил и побягнал.

Пак тръгнало зайчето само-самичко да си търси защитник. Върви и плаче, та се къса. Гората цепа. Ето насреща му еленът. На главата му рога – като дърво разклонени.

– Стой, Зайо Байо! Защо си се разплакал?

– Остави се, вуйчо Елене! Как да не плача, като е за плач? Къща си бях съградил, изписал я бях и наредил. Да ти е драго – да седнеш, та да си починеш. Къщата ми е от брезови кори и от лико. А Кума Лиса – проклетницата съседка – си имаше къщица от лед. Дойде пролет, къщата ѝ се стопи. Примоли ми се да я пусна за малко да влезе, колкото да се сгрее. Пуснах я, вуйчо Елене. И знаеш ли що стана? Кума Лиса ме прогони, за да се настани в къщата ми. Ето ме, че се скитам по света немил-

недраг, без дом и без стряха.

– Да отидем да я изпъдим, Зайо Байо.

– Да отидем, вуйчо Елене, но ти не можеш я изпъди, проклетница-та! Страшна и зла е. Всички се боят от нея. Кучетата отидоха, тя ги подплаши и те побягнаха. Мечката отиде след тях – и нея изплаши, и тя побягна. Подир това отиде бикът, но и той не можа да я изгони. И той избяга. И ти не можеш я прогони.

– Мога, Зайо Байо, мога. Ще видиш, че мога. Отишли при къщата на зайчето. Разревал се еленът:

– Скоро, Лисо, вълн! Скоро вълн, че като вляза, па като те вдигна на рогата си, ще те хвърля през девет земи в десета!

А лисицата се обадила отвътре:

– Като изскоча, па като се развъртя, на късове ще ви направя и по цялата гора ще ви разпръсна.

Еленът се уплашил и избягал.

Зайчето тръгнало отново да търси защитник. Плаче, хлипа и проклина лошата съседка, лисицата. Небето цепи от плач. Но никой го не чува. Всички животни се изплашили от Кума Лиса. Кучетата, мечката, бикът и еленът им разправили. Много ги било страх, горките.

Зайчето наближило към селото. Срещнал го Петльо с коса на рамо. Тръгнал бил на коситба.

– Кукуруигуууу, Зайо Байо! Кукуруигуууу, защо си се разплакал? Майка ти ли е умряла, или е починал баща ти?

– Ох, остави се, байо Петльо! Как да не плача? Съградих си къща – хубава и яка, изписах я, наредих я, – да я видиш, та да ми завидиш. От пъстри кори и лико я направих. А Кума Лиса, моята съседка – нали е ленива, – си направи къща от ледени буци. Запролети се, пекна слънцето, разтопи я. А моята къща си остана. Дойде лисицата на гости и ме помоли да се сгрее нл огнището ми. Влезе, настани се и ме прогони да се скитам нагоре-надолу немил-недраг, без дом и без подслон.

– Туй ли било? Хайде Де вървим тогава да я изпъдим.

– Да вървим, бай Петльо, но можеш ли я изпъди?

– Мога, Зайо Байо, мога.

– Не, не можеш, байо Петльо. Кучетата отидоха – зли и свирепи, – а Кума Лиса ги изплаши. Отведох Баба Меца – и тя се уплаши. После отидохме с бика – и той се уплаши. Най-сетне отведох вуйчо Елен, но лисицата подплаши и него. И ти не можеш пропъди тая проклета лисица.

– Аз ли не мога? Ще видиш.

Отишли при къщата. Петелът се развикал:

– Кукуругу-мигууууу! Кукуругу-мигуууу! Остра коса съм понесъл
– Кума Лиса да заколя. Скоро, Лисо, вълн! Скоро, Лисо, вълн!

Чула лисицата и се уплашила. Сторило ѝ се, че всички косачи от селото са се събрали пред къщата. Решила да избяга през комина. Но – гледа – коминът тесен, не ще може да се промъкне през него. Па и в огнището гори огън.

Чул се отново гласът на Петльо – той път още по-страшен:

– Кукуругу-мигууууу! Кукуругу-мигууууу! Остра коса съм понесъл
– Кума Лиса да заколя. Скоро, Лисо, вълн! Скоро, Лисо, вълн!

Лисицата се обадила отвътре:

– Почакайте малко: обличам се!

И почнала отново да мисли как да избяга. Дали не може през прозореца? Не, той е тесен.

Пак се зачул гласът на петела, три пъти по-страшен от преди:

– Кукуругу-мигууууу! Кукуругу-мигуууууу! Остра коса съм понесъл
– Кума Лиса да заколя. Скоро, Лисо, вълн! Скоро, Лисо, вълн!

А лисицата се обадила:

– Още малко почакайте: кожуха си обличам!

Видяла Кума Лиса, че не може да се отърве. Мисли, мисли, нищо не може да измисли.

А петелът отново извикал, той път толкова силно, че всичко живо се разтреперило:

– Кукуругууу-мигууууу! Кукуругу-мигуууууу! Остра коса съм понесъл – Кума Лиса да заколя. Вълн, Лисо, вълн! Вълн, Лисо, вълн!

Лисицата излетяла като стрела из вратата, но Петльо бил препречил косата. Разсякъл Кума Лиса на две, а после – още надве, че и още на две. На късове я направил. Сетне влязъл в къщата и заживял братски със зайчето. Дълго живели те заедно и много имот натрупали.

Оттогава излязла пословицата: „Живеят си братски като петела и зайчето“.

КРАЙ

© Николай Райнов

Сканиране, разпознаване и редакция: unicode, 2008

Публикация:

Николай Райнов. Приказки от цял свят

Второ издание

Съставителство и редакция: Богомил Райнов

Литературна група V. Тематичен номер 2587

Редактор на издателството ЛИЛИЯ ИЛИЕВА

Художник ЛЮБЕН ЗИДАРОВ

Художник-редактор ВАСИЛ ЙОНЧЕВ

Макет и технически редактор ТОМА СТАНКУЛОВ

Коректор НАТАЛИЯ КАЦАРОВА

Дадена за набор 18. III. 1972 г. Подписана за печат 30. IX. 1972 г. Излязла от печат 20.

XII. 1974 г. Формат 58×84/18 Печатни коли 44,50. Издателски коли 36,93. Тираж

50,125. Цена 3,60 лв.

Издателство „Народна култура“ – София, 1974

ДПК „Димитър Благоев“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4849>]